

Minna Minkkinen

SOSIAALITYÖNTEKIJÄ OSTAJANA

Kirjallisuuskatsaus lastensuojelun sijaishuollon
laitospalveluiden markkinoistumisesta

Minna Minkkinen

Tampereen yliopisto / Avoin yliopisto

Kandidaatin tutkielma

Ohjaaja: Satu Ylinen

1.3.2021

TIIVISTELMÄ

Minna Minkkinen: "Sosiaalityöntekijä ostajana. Kirjallisuuskatsaus lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluiden markkinoistumisesta "

Kandidaatin tutkielma

Tampereen yliopisto, avoin yliopisto/ Sosiaalityö

1.3.2021

Tutkielman tavoitteena on selvittää New Public Managementin soveltumista lastensuojelun sosiaalityöhön ja lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluihin. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on ollut tasaisessa kasvussa jo vuosia. Kasvua on ollut sekä kiireellisissä sijoituksissa, että huostaanotoissa. Lapsista lähes kaikki kodin ulkopuolelle sijoitetuista on sijoitettuna perheisiin. Nuorista puolestaan yli puolet kodin ulkopuolelle sijoitetuista on sijoitettu laitoshoitoon. Sijaishuollon laitospalvelut tuotetaan pääosin yritysten toimesta ja yritysten osuus alalla on kasvanut rajusti vuosikymmenen aikana. Samaan aikaan kantelut ja huomautukset toiminnan laadusta ovat kasvaneet. Suomalaiseen hyvinvointivaltioon on samaan aikaan tuotu, osana uusliberalistista politiikkaa, uusi julkisjohtamisen opin (New Public Management) mukaista tulos- ja talousvastuu ajattelua. New Public Management haastaa sosiaalityön etiikkaa, jossa lapsen edun arviointi on tulos- ja talousvastuuta tärkeämmässä roolissa.

Tutkielma toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Aineisto koostui kymmenestä vertaisarvioidusta tutkimusartikkelista. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla. Tutkimuskysymyksinä oli; mitä uusi julkisjohtamisen oppi tarkoittaa lastensuojelun sosiaalityön kontekstissa ja miten markkinoistuminen toimii lastensuojelun sijaishuollon palveluissa. Aineiston pohjalta voidaan sanoa, että New Public Management ei täysin sovellu lastensuojelun sosiaalityöhön. New Public Management ajattelun markkinalogiikka ei sovellu lastensuojelun asiakastyöhön, jossa sosiaalialan ammattilainen tekee valintoja ammattitaidon ja eettisen pohdinnan kautta, ei talouden ja tuloksellisuuden. Aineistossa on myös näyttöä, ettei lastensuojelun sijaishuollon ulkoistaminen automaattisesti nosta laatua ja laske kustannuksia.

Avainsanat: Child Care, Child Welfare, New Public Management, Social Work

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 KOTI KODIN ULKOPUOLELLA	2
2.1 Lastensuojelun sijaishuolto numeroina	2
2.2 Sijaishuollon järjestäminen	3
2.3 Sijaishuollon laitospalveluiden laatuongelmat	5
3 NEW PUBLIC MANAGEMENT SOSIAALIPALVELUISSA	7
3.1 Pohjoismainen hyvinvointivaltion muutos	7
3.2 Neoliberaali politiikka muutoksen taustalla	9
3.3 New Public Management ja sosiaalityön etiikka	9
4 TUTKIELMAN TOTEUTTAMINEN	12
4.1 Tutkimustehtävä	12
4.2 Tutkimusmenetelmä	12
4.3 Aineiston keruu	14
4.4 Analyysi	18
5 SOSIAALITYÖN ETIIKKA KOETUKSELLA	20
5 SOSIAALITYÖNTEKIJÄ MARKKINOIDEN ASIAKKAANA	23
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	25
LÄHTEET	28

TAULUKOT

Taulukko 1. THL sijaishuollon laatukriteerit (2019)

Taulukko 2. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Taulukko 3. Tutkimusartikkelit

Taulukko 4. Yhteenvedo tuloksista

1 JOHDANTO

Lastensuojelussa käytetään merkittävää valtaa lapsen ja nuoren elämään. Valta on annettu koulutetuille sosiaalityöntekijöille. Lastensuojelussa voidaan lapsen ja nuoren elämään vaikuttaa hyvässä ja pahassa enemmän kuin monella muulla sosiaalityön alalla.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijällä on valtaa määritellä mihin ja miten lapsi tarvittaessa kodin ulkopuolelle sijoitetaan. Valta on niin suuri, että se vaatii jatkuvaa eettistä ja yhteiskunnallista keskustelua. Yhteiskunnallista keskustelua on myös käytävä meidän haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten hoitoa, tukea ja kuntoutusta tarjoavasta järjestelmästä. Markkinoistuneet lastensuojelun sijaishuollon palvelut eivät ehkä ole olleet tehdyn politiikan tavoite, mutta tämä on kuitenkin sen lopputulos.

Työskentelen sosionomina lastensuojelun sijaishuollossa. Työpaikkani on kunnan oma lyhytaikaista laitoshoidon tarjoava yksikkö. Työskentelen sekä nuorten että lasten osastolla. Näen työni kautta laajasti perheiden, lasten ja nuorten tilanteen, kun heidät kiireellisesti sijoitetaan laitoshuoltoon. Tässä työssä näen, miten iso osa lasten ja nuorten jatkohoitopaikoista on yksityisillä markkinoilla ja muutamalla suurella toimijalla. Tämä herätti kiinnostukseni tämän tutkielman teemaan.

Tässä tutkielmassa tarkastellaan kirjallisuuskatsauksen avulla lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluiden markkinoistumista sosiaalityön näkökulmasta. Tarkastelusta on jätetty pois sijoitettujen lasten perhehoito ja ammatillinen perhehoito. Tämän tutkielman tavoitteena on syventää omaa ymmärrystäni aiheesta jatkotutkimuksia varten ja tarjota yleiskatsaus uuden julkisjohtamisen oppien (New Public Management) näkymisestä lastensuojelun sijaishuollossa. Läpileikkaavana koko tutkielmassa on sosiaalityön eettinen tarkastelu. Ensimmäisessä kappaleessa tarkastellaan lastensuojelun peruskäsitteitä, lastensuojelun tilastoja ja lastensuojelun laatua kuvaavia asioita. Toisessa kappaleessa tarkastellaan New public managementin tuloa sosiaalipalveluihin ja sitä, miten se näkyy lastensuojelun sosiaalityössä. Tutkielman toteuttaminen osiossa tarkastelen tutkielman tekoa ja lopuksi esitän johtopäätökset ja pohdinta.

2 KOTI KODIN ULKOPUOLELLA

2.1 Lastensuojelun sijaishuolto numeroina

Lastensuojelutyötä ohjaa lastensuojelulaki. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulaki määrittää kunnan vastuulliseksi lastensuojelun järjestämisestä. Mahdollisista kodin ulkopuolisista sijoituksista päättää aina virkavastuulla kunnan sosiaalityöntekijä. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.) Lastensuojelun piirissä olevia lapsia, nuoria ja perheitä pyritään auttamaan ensisijaisesti avohuollon tukitoimilla ennen kodin ulkopuolelle sijoittamista. Vuonna 2019 lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli kaikkiaan 52 858 lasta ja nuorta. Avohuollon suurin asiakasryhmä on 16-17-vuotiaat nuoret. Aina avohuollon tukitoimet eivät ole riittäviä ja lapsen tai nuoren edun mukaista on sijoittaminen kodin ulkopuolelle. (THL 2019, 12.) Vuonna 2019 kiireellisesti sijoitettiin 4 522 lasta, mikä on neljä prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Huostassa olleiden lasten määrä pysyi edellisen vuoden tasolla. Kasvua on ollut niin kiireellisissä sijoituksissa kuin huostaanotoissa. (THL 2019, 3-4.) Kiireellinen sijoitus on kestoltaan 30 päivää, kiireellistä sijoitusta on tietyn edellytyksin mahdollisuus jatkaa 30 päivää. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä on ollut tasaisessa kasvussa jo vuosia. Vuonna 2019 kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 18 928 lasta ja nuorta joista 16 277 oli alaikäistä. Poikia (53 %) on hivenen enemmän sijoitettuna kuin tyttöjä (47%). Lapset ja nuoret pyritään mahdollisuuksien mukaan sijoittamaan ensisijaisesti perhehoitoon. Vuonna 2019 viimeisimmän sijoituspaikan mukaan tilastoiduista lapsista ja nuorista 42,4 prosenttia oli perhehoidossa, 9,1 prosenttia oli ammatillisessa perhekotihoitossa, 40,5 prosenttia laitoshoidossa ja loput kahdeksan prosenttia muussa hoidossa. Sijoitusmuodot eroavat huomattavasti lasten ja nuorten välillä. Alle 6-vuotiasta lähes kaikki olivat sijoitettuna perhehoitoon, kun taas laitokseen oli sijoitettu yli puolet 16–17-vuotiaista. Ammatillisiin perhekoteihin sijoitukset ovat vähentyneet jo kymmenen vuotta ja laitoshoidon puolestaan on lisääntynyt viime vuosien aikana. (THL 2019.) Heino, Hyry, Ikäheimo, Kuronen ja Rajala (2016) tutkivat taustalla olevia syitä kodin ulkopuolelle sijoitettujen perheiden, lasten ja nuorten kohdalla. Tutkimus osoitti, että kodin ulkopuolelle sijoitettujen alle kouluikäisten lasten vanhemmilla oli usein yhteiskunnallista huono-osaisuutta, työttömyyttä ja

pitkäaikaissairautta. Sijoitettujen lasten perheissä on eletty jatkuvassa muutoksessa, mikä on ollut muun muassa asuinpaikan vaihtumista ja muutoksia perhesuhteissa. Kiinnittyminen ja kaverisuhteiden luominen ovat tutkimuksen mukaan näin ollen hankalaa. Nuorten kohdalla lähes 70 prosentilla oli ongelmia koulunkäynnin kanssa, lasten kohdalla luku oli 47 prosenttia. Lasten ja nuorten haitallinen käytös näkyi muun muassa mielenterveyden ongelmina ja päihteiden käyttönä. Puolella perheistä taustalla oli uusperheen ristiriitoja ja huoltajuuskiistoja. Lisäksi taustalla oli vanhempien uupumusta, lähisuhdeväkivaltaa tai väkivallan pelkoa sekä vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmia. Tutkimuksen mukaan lähes kaikki kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli saanut lastensuojelun avohuollon palveluita ennen kodin ulkopuolelle sijoittamista. Tässä huomionarvoista on se, että palvelut näyttivät kasaantuvan: 40 prosenttia lapsista oli saanut vähintään seitsemää palvelua ja osa ei ollut saanut mitään palvelua. (Emt., 6-9, 103-104.)

2.2 Sijaishuollon järjestäminen

Lastensuojelulaissa on määritelty, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Tällä työntekijällä on päävastuu lapsen asioiden hoitamisesta ja hänen on lastensuojelulain mukaan varmistettava lapsen edun toteutuminen. Lastensuojelulaki määrittelee kunnan vastuulliseksi lastensuojelun ja ennaltaehkäisevän lastensuojelun palveluiden järjestämisestä ja valvonnasta. Lisäksi aluehallintovirastolla (AVI) on valvontavastuu yksityisistä sijaishuoltopaikoista. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshoidon tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lastensuojelulaki korostaa lapsen kuulemistä ja osallisuutta sijaishuoltopaikkaa määrätessä. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee ottaa huomioon huostaanoton perusteet ja lapset tarpeet, kuten sisarusuhteet ja perhesuhteiden ylläpitäminen. Lisäksi on huomioita kielelliset, kulttuuriset ja uskonnolliset seikat. Laitoshoidon järjestetään, jos lapsen etu ei toteudu tukitoimien avulla perhehoidossa tai muulla. Lastensuojelulaki edellyttää sijaishuoltopaikan edistävän lapsen perhesuhteita ja sijaishuoltopaikan etäisyys ei saa olla esteenä perheen yhteydenpidossa. (lastensuojelulaki 13.4.2007/417) Rätty (2019) muistuttaa lastensuojelulain soveltamisoppaassa, että lapsen etu ei välttämättä toteudu, mikäli sijaishuoltopaikka on kaukana lapsen kotipaikkakunnalta. Lapsen sijoittaminen mahdollisimman kauas kotipaikkakunnalta haitallisten suhteiden katkaisemiseksi

katkaisee myös lapsen hyvät suhteet ja mahdollisesti lisää karkailua laitoksesta. Sijaishuoltopaikkaa päätettäessä on aina varmistettava lapsen edun toteutuminen ja laitoshoidon tulee järjestää vain, jos sijaishuoltoa ei voida tukitoimien avulla muulla tavoin järjestää. Sijaishuoltopaikan määrittelyyn ei saa vaikuttaa kunnan määrärahat tai laitoksen käyttöaste. Sijaishuoltopaikan valintaan ei saa vaikuttaa vain taloudelliset perusteet. Kilpailutuslainsäädäntö ei aseta esteitä, etteikö sijaishuoltopaikkaa voitaisi hankkia myös suorahankinnalla. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä lapsen edun mukaista kokonaisharkintaa sijaishuoltopaikkaa valittaessa. (Räty 2019, 480-482.)

Suurin osa yksityisistä ympärivuorokautista hoitoa ja kasvatusta tarjoavista lastensuojelun palveluntuottajista on yrityksiä. Voittoa tavoittelevat yritykset tuottavat lastensuojelulaitosten ja perhekotien palveluita. Ammatilliset perhekodit ovat monimuotoisia, osa on entisiä sijaisperheinä toimivia perheitä, osa yritysten liiketoimintaa ja osa perhekodeista taas lähellä yleishyödyllistä toimintaa. Lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluita tarjoavat yrityksen laajenevat ja ketjuuntuvat. Yhdellätoista palveluntuottajalla on viisi tai useampi yksikkö omistuksessaan. Neljästä suurimmasta palveluntuottajasta vain yksi ei ole yritys, ja näillä neljällä toimijalla on hallussa noin 15 prosenttia kaikista yksityisistä lastensuojelun laitospalveluiden asiakaspaikoista. (Eriksson & Heino & Porkko 2018, 40-43.) Lastensuojelua tarjoavien yritysten palveluyksikköjen määrä oli vuonna 2008 noin 850 yksikköä eli se oli lähes kaksinkertainen verrattuna järjestöjen vastaavaan määrään nähden. Yritysten merkitys ja osuus lastensuojelussa on kasvanut rajusti vuosikymmenten aikana. Kyse on kuitenkin huostaan otetuista ja usein erittäin monitarpeisista lapsista, joiden huollosta julkisella vallalla on vahva vastuu. (Särkelä 2016, 45.) Sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun laatusuosituksen (2019) korostavat etiikan, ihmisarvoisen kohtelun ja yksityisyyden suoja olevan lastensuojelutyön laadun kulmakiviä. Lastensuojelun laatusuositukset voidaan jakaa viiteen pääteemaan: asiakkaiden ihmisarvo ja perusoikeudet, lapsen etu, vuorovaikutus, ammattihenkilöstön työn laatu ja vastuulliset päätökset ja toimintakulttuuri. Lastensuojelun laatusuosituksissa (STM 2019, 38) on määritelty laatusuositukset myös lastensuojelun sijaishuollolle. Sijaishuollon laatusuositusten lähtökohtana on perus- ja ihmisoikeussäännökset sekä lastensuojelutoimintaa koskeva kansallinen lainsäädäntö. Sijaishuoltotoiminnan velvoitetaan olevan lainmukaista, turvallista sekä laadultaan sellaista, että lasten tarpeisiin voidaan vastata ja sijaishuollolle asetettuja tavoitteita saavuttaa. (STM 2019, 38.) Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1.) on THL:n määrittelemät lastensuojelun sijaishuollon laatuksiteerit vuodelta 2019.

Taulukko 1. THL sijaishuollon laatukriteerit (2019).

1. Lapsi saa sijaishuoltoapaikan, joka on hänen etunsa mukainen ja vastaa hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa. Lapsen sisarukset sijoitetaan samaan paikkaan, ellei se ole lasten edun vastaista.
2. Lapsi tai nuori kokee muuton sijaishuoltoapaikkaan turvallisena ja ennakoitavana sekä kokee itsensä tervetulleeksi.
3. Sijaishuoltoapaikka on lapselle turvallinen kasvuympäristö. Lapsi kokee olonsa turvalliseksi sijaishuoltoapaikassa.
4. Sijaishuoltoapaikassa lapsi saa tukea kasvuunsa ja kehitykseensä ja sijaishuoltoapaikassa on lasta arvostava ja kannustava ilmapiiri.
5. Lapsella on mahdollisuus osallistua omaa elämäänsä, sijaishuoltoapaikan arkea sekä omaa asiakkuuttaan koskevaan päätöksentekoon.
6. Lapsi kokee kuuluvansa lapsuuden ja nuoruuden yhteisöihin myös sijaishuoltoapaikan ulkopuolella.
7. Lapsen yhteydenpitoa läheisiin ihmisiin tuetaan. Lapsi kokee, että hänen läheisiään arvostetaan ja kunnioitetaan.
8. Lapsi tietää oikeuksistaan ja oikeusturvakeinoista ja sijaishuoltoapaikassa kunnioitetaan lapsen itsemääräämisoikeutta.
9. Lapsi saa hänelle kuuluvan varhaiskasvatuksen, opetuksen, terveydenhuollon sekä muut perus- ja erityistason palvelut.
10. Lapsi tuntee, että sijaishuoltoapaikasta muuttaminen on turvallista ja ennakoitavaa
perheen jälleenyhdistämistilanteessa, jälkihuoltoon itsenäistymisvaiheessa siirtyessä ja
toiseen sijaishuoltoapaikkaan siirtyessä.
11. Itsenäistynyt nuori saa tarvitsemansa tuen ja palvelut jälkihuollossa.
12. Lapsi kokee, että hänen sijoitus sen seuranta ja dokumentointi on suunnitelmallista ja häntä varten.

2.3 Sijaishuollon laitospalveluiden laatuongelmat

Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen otti vuonna 2020 kantaa lastensuojelun sijaishuollon laadunvalvontaan ja lastensuojelun tilanteeseen. Kannanotossa nostettiin esille muun muassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuuden ja pysyvyyden ongelmat, lastensuojelun medikalisoitumisen, puutteet valvonnassa, jotka osittain johtuvat kuntien ulkoistuksista sekä ennakkollisen ohjauksen ja valvonnan puutteet. Lastensuojelu puuttuu viranomaispäätöksillä lapsen ja nuoren perusoikeuksiin, siksi Puumalainen (2020) pitää ongelmallisena, että viranomaiset ja palvelut ovat erkaantuneet. Kunnat eivät ole kannanoton mukaan ottaneet huomioon valvontavastuutaan ja viranomaisvastuutaan, ja resursoineet näitä

kunnolla ulkoistaessaan sosiaalihuollon palveluita. Puumalaisen (2020) mukaan lasten perusoikeuksien toteutuminen on vaarassa, mikäli näihin rakenteellisiin ongelmiin ei puututa. Karu esimerkki huonosti hoidetusta yksityisestä lastensuojelun sijaishuollon laitoksesta saatiin vuonna 2018, kun apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin teki tarkastuksen erityislastensuojeluyksikköön Loikalan Kartanoon. Tarkastuspöytäkirjasta (EOAK/5377/2018) ilmenee vakavia puutteita lasten oikeuksien toteutumisessa, lapsia on tarpeettomasti eristetty, heitä on kohtuuttomasti rajoitettu, koulutusta ei olla ole tuettu ja perusoikeudet eivät ole toteutuneet. Myöhemmin selvityksen jälkeen Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi Pro Manors Oy:n keskeyttämään Loikalan kartanon toiminnan. Yle (2019) kävi läpi kaikki aluehallintovirastojen ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lastensuojelun valvontaa koskevat julkiset asiakirjat vuosilta 2017–2019. Ylen selvitys osoitti, että aluehallintovirastot ja eduskunnan oikeusasiamies ovat huomauttaneet viime vuosina ainakin 50 lastensuojelulaitosta ja ammatillista perhekotia niissä havaituista epäkohdista. Tuoreimpana tapauksena on Lohjalainen Perhekoti Maailman Lapset Oy:n, jonka aluehallintoviranomaiset laittoivat 1.3.2021 alkaen toimintakieltoon vakavien puutteiden vuoksi. Aluehallintoviranomaiset tiedottivat, että laitoksessa ei ole ollut riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa, lastensuojelulain mukaisia rajoituspäätöksissä on ollut puutteita ja asiakasturvallisuus on vaarantunut. (AVI 2021.) Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä (STM 2021, 11-12) lasten itsensä tekemät kantelut eduskunna oikeusasiamiehelle ovat olleet kasvussa vuodesta 2017 alkaen. Lasten tekemissä kanteluissa toistuu neljä teemaa: lapsen tarpeiden mukaisen sijaishuollon järjestäminen ja sijaishuollon laatu, sijaishuollossa olevan lapsen osallistaminen ja tiedollisten oikeuksien turvaaminen, lapsen sijaishuollon lainmukainen valvonta sekä lapsen jälkihuollon järjestäminen ja itsenäistymisvarojen kerryttäminen. Lasten tekemistä kanteluista 84 prosenttia johti eduskunnan oikeusasiamiehen toimenpiteisiin. Toimenpiteinä oli huomautuksia, korvausvaatimusten esittämistä ja niin sanottua huomion kiinnittämistä, eli osoitettiin puutteita virheellisessä menettelyssä. Selvityksen perusteella voidaan todeta, että sekä lasten sijaishuoltopaikkojen, että lasten sijaishuoltoa valvovien viranomaisten on jatkossa huolehdittava lapsen sijaishuollon toteuttamisen ja valvonnan riittävästä resursseista sekä sijaishuoltopaikkojen henkilökunnan ja muiden lapsen sijaishuollosta vastaavien tahojen täydennyskoulutuksesta. Selvityksessä muistutetaan, että lasten sijaishuollon toteuttaminen on vaativaa sosiaalityötä, jossa puututaan merkittävällä tavalla lapsen perus- ja ihmisoikeuksiin. (STM 2021, 45-46.) Kansallinen lapsistrategia (VN 2021) linjaa, että haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten lastensuojelussa olevien lasten, palvelutarpeet tulee huomioida. Lapsistrategiassa linjataan

kehitettäväksi lastensuojelun laatua ja toimijoiden valmiuksia toteuttaa lapsen oikeuksia täysimääräisesti ja turvataan lastensuojelun mahdollisuudet vaativan sijaishuollon toteuttamiseen (VN 2021).

3 NEW PUBLIC MANAGEMENT SOSIAALIPALVELUISSA

3.1 Pohjoismainen hyvinvointivaltion muutos

Pohjoismaisessa hyvinvointivaltio -mallissa julkinen sektori tuottaa itse laajasti hyvinvointi-, sivistys- sekä sosiaali- ja terveystalvveluita. Yksityiselle sektorille on jäänyt hoidettavaksi kapea alue, jota nyt havittelevat monet pääomasijoittajat ja alan yritykset. Julkinen sektori rahoittaa palveluiden tuotannon verotuksella. Suomalainen julkishallinto on mittauksissa todettu tehokkaaksi, kun on arvioitu julkishallinnon laatua, sen puolueettomuutta ja sen tuottamia palveluita. (Savela 2015, 27-28, Tuomala 2015, 38.) Julkinen valta ei tuota juuri missään päin maailmaa kansalaisille yleishyödykkeitä, kuten imureita tai kauneushoitoja, mutta monet julkiset palvelut, kuten koulutus- ja sosiaali- ja terveystalvvelut, tuotetaan verovaroin. Näissä palveluissa julkisen sektorin rahoitusosuus ei aina ole ollut näin korkea kuin se nyt on. Suomessa vuonna 1960 esimerkiksi terveydenhuoltomenoista julkisen sektorin rahoituksen osuus oli 59 prosenttia ja vuonna 1980 se oli noin 80 prosenttia. Osuus on pysynyt samana ja ennemminkin se on hieman laskenut. (Tuomala 2015, 40-41.) Suomessa pääasiassa kunta vastaa sosiaali- ja terveystalvveluiden tuotannosta, mutta kunta voi myös ulkoistaa tuotannon yksityiselle sektorille ja toimia palvelun tilaajana ja rahoittajana (Tuomala 2015, 45-46, Taimio 2015, 60). Tuomala (2015, 46) huomauttaa, etteivät ulkoistaminen ja yksityistäminen ole sama asia, vaikka näistä usein sekaisin puhutaan. Jos julkinen palvelu yksityistetään, niin julkisella vallalla ei ole siihen enää valtaa, eikä se enää tilaa eikä rahoita sitä. Mikäli kunta päättää, ettei itse tuota palveluita, on laadun takaamiseen käytettävä aikaa ja resursseja. Erityisesti laadunvalvontaan on kiinnitettävä huomiota, mikäli ulkoistuksen perusteluna on säästöjen syntyminen (Emt., 46-50). Kuntien talouspaineita pyritään usein ratkaisemaan ostamalla palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta, korottamalla asiakasmaksuja ja omavastuuosuuksia sekä ottamalla käyttöön palveluseleitä (Taimio 2015, 65-67). Ruotsissa on puolestaan käytössä eräänlainen yksityistämisen malli, raha seuraa potilasta - malli, jonka on havaittu lisäävän eriarvoisuutta terveystalvveluissa (Emt., 67). Järjestöjen asema suomalaisten hyvinvointipalveluiden kentällä ja yhteiskunnan hyvinvoinnin peruspilarina on

ollut suuri. Suomessa sosiaali- ja terveystajärjestöillä on ollut merkittävä rooli yhteiskunnassa, erityisesti hyvinvointipalveluissa niiden uudistajana, kehittäjänä ja sosiaalipalvelujen tuottajana. Kuntien, järjestöjen ja yritysten osuuksissa sosiaalipalvelujen tuottajana on tapahtunut merkittävä muutos vuosien 1990–2015 aikana. Muutokset ovat olleet hiipiviä ja pieniä, mutta ne ovat merkittävästi murentaneet järjestöjen roolia hyvinvointipalveluiden kentällä. Tavoitteena ei ole ensisijaisesti ollut heikentää järjestöjen asemaa, mutta niin on päätös päätökseltä tapahtunut. Muutosta ovat vauhdittaneet muun muassa kuntien ulkoistukset. Muutoksen myötä järjestöjen osuus on pienentynyt ja yritysten osuus on merkittävästi kasvanut suhteessa järjestöihin. Pientä osaa tästä muutoksesta selittää järjestöjen toiminnan muutos yhdistyksistä yrityksiksi. Muutosta on myös yritysten koossa, suuret ja keskisuuret yritykset valtaavat alaa pienten yritysten lopettaessa tai eläköityessä. (Särkelä 2016, 41-43, 346-347.)

Jonesin mukaan (2015, 459-460) Iso-Britanniassa lastensuojelun ulkoistaminen ja yksityistäminen on viety pisimmälle. Iso-Britanniassa lasten ja nuorten lastensuojelutarpeen arvioiminen ja kodin ulkopuolelle sijoituksista päättäminen on ulkoistettu yrityksille. Yrityksille, jotka eivät ole valvonnassa missään rekisterissä tai lastensuojelupäätöksiä tekeviä yrityksiä ei ole ennakkotarkastettu. Tämä on lisännyt palveluiden pirstoutumista ja heikentänyt vastuullisuutta lasten ja nuorten turvallisuudesta. Ongelmallista ja vahingollista tämä olisi voittoa tavoittelemattomien toimijoiden kanssa, puhumattakaan voittoa tavoittelevien yritysten kanssa. Iso-Britanniassa kuntien syyt lähteä ulkoistamaan palveluita ovat samansuuntaisia kuin Suomessa. Toiveena on muun muassa pienentää lastensuojelun kustannuksia. Ulkoistuksiin ajaa myös ideologinen usko siihen, että ulkoistetut palvelut ovat parempia kuin julkiset palvelut, sekä yleinen julkinen keskustelu aiheesta. (Emt., 463.) Ulkoistusten trendi on ollut käynnissä Iso-Britanniassa jo pitkään. Vuodesta 2008 vuoteen 2012 käynnissä oli sosiaalityöntekijöiden yksityistämispilotti. Pilotissa sosiaalityöntekijöistä tuli yrittäjiä, jotka myyvät palveluitaan kunnille. Pilotia pidetään yhtenä käännekohtana lastensuojelupalveluiden yksityistämisessä. (Cardy 2010, 430-442.) Lapinleimu (2015, 79) vertasi tutkimuksessaan suomalaisen sosiaalityön markkinoistumista Iso-Britannian tilanteeseen. Tutkimuksen mukaan Suomessa markkinoistuminen ei ole yhtä laajasti koskenut sosiaalityön käytänteitä, eikä ole niin merkittävästi muokannut sosiaalityön työtapoja. Yhtäläisyyksiä kuitenkin on, kuten tekniikan ja managerialismin korostuminen, ammattikuntien rajojen hämärtyminen ja tiedon, taidon ja vastuun alueilla. Kustannustehokkuuden vaatimuksen äärellä sosiaalityön asiakastyön määrä on vähentynyt ja selonteon- ja teknisen tekemisen määrä on lisääntynyt. (Emt., 2015, 79.)

3.2 Neoliberaali politiikka muutoksen taustalla

Taimion mukaan (2015, 65-66) julkisen palvelun haastaminen alkoi jo 1960-luvulla. Silloin taloustieteellisessä ajattelussa tuotiin keskusteluun julkisen valinnan (public choice) teoria. Julkisen valinnan teoriassa julkinen sektori tulee altistaa kilpailemaan markkinoille yksityisten toimijoiden kanssa, ajatuksena luoda tehokkuutta julkisiin palveluihin. Teoria lähtee siitä ajatuksesta, että yksityinen automaattisesti olisi tehokkaampi kuin julkinen palveluntuotanto. Julkisen valinnan teoria oli sysäys uuden julkisjohtamisen oppiin (New Public Management, NPM), jossa kansalaiset nähdään asiakkaina ja kuluttajina. Kuluttajina jotka pystyvät tekemään rationaalisia päätöksiä omista palveluistaan. Uuden julkisjohtamisen omaksui ensimmäisenä vuonna 1979 valtaan noussut Thatcherin hallitus Iso-Britanniassa, josta se vuosikymmenten aikana on levinnyt koko maailmaan. (Emt.) Kamali ja Jönsson (2018, 1-23) huomauttavat, että on olennaista ymmärtää poliittisen päätöksenteon merkitys osana neoliberalin politiikan ja neoliberalin globaalin maailman syntyä. Markkinavetoisuus on iskenyt hyvinvointivaltioon 1970-luvun puolenvälin talouskriisin johdosta. Keynesiläinen talousteoria haastettiin neoliberalilla makrotalouden teorialla. Tämä käänsi hyvinvointivaltiot pois keynesiläisestä talousteoriasta monetarismiin. (Emt.) Neoliberalin politiikan ydintä on ajatus, että voimakas valtio toimii parhaimmillaan niin, että valtion tehtävä on puuttua mahdollisimman vähän markkinoihin ja suojata yksityistä omaisuutta sekä ylläpitää järjestystä, jotta kapitalistiset markkinat voisivat toimia mutkattomasti. Siirtyminen neoliberaliin aikaan ei ole tapahtunut sattumalta, vaan on tehtyjen poliittisten päätösten tulosta. Päätösten, joita on ohjattu markkinoilta. (Emt., 2-3.) Kokkonen, Närhi ja Matthies (2018, 41-42) näkevät Suomen hyvinvointivaltion siirtyvän kohti neoliberalia politiikkaa, missä kansalaiset nähdään tehtävien kautta. Julkilausuttu poliittinen tavoite on muuttaa hyvinvointivaltiota niin, että se pystyy vastaamaan sosiaalisiin ongelmiin ja syrjäytymiseen, samalla kannustaen työntekoon. Tämä on kuitenkin Kokkosen ym. mukaan lisännyt eriarvoisuutta eikä poistanut sitä. Hyvinvointivaltiota ei ole lähdetty muuttamaan vaan purkamaan. Tämän suuntauksen seurauksena, tiiviisti poliittisessa päätöksenteossa, on esitelty tehokkuuden vaatimuksia, leikkauslistoja ja budjettileikkauksia. (Emt., 42-43.)

3.3 New Public Management ja sosiaalityön etiikka

Banksin (2011, 7) mukaan eurooppalainen sosiaalityön etiikan painopisteenä on oikein toimimisessa, kuten asiakkaan yksilöllisyyden ja oikeuksien kunnioittaminen ja hyvinvoinnin

lisäämien laajasti ihmisten keskuudessa. Perinteisesti eettiset ohjeet painottavat sosiaalityöntekijän toimintaa enemmän kuin yhteiskunnallista aktiivisuutta (Emt.,7). Kokkonen yms. (2018, 41-42) mukaan uusliberalistisessa ideologiassa kansalaiset ovat aktiivisia kuluttajia eivätkä kansalaisia. Banks (2011, 16) näkee tässä eettisen ongelman, jos sosiaalityöntekijä ryhtyy kohtelemaan asiakasta numeroina, tapauksina tai kuluttajina. Lapinleimun (2015, 22) mukaan uusi julkisjohtamisen oppi korostaa sosiaalityössä asiakaslähtöisyyttä. Opin mukanaan tuomat käytännöt ovat usein ristiriidassa sosiaalityön ammattietiikan kanssa. Eettinen ristiriita syntyy, jos lastensuojelussa joudutaan tinkimään lapsen ja perheen edusta ja perheet eivät välttämättä saa tarvitsemaansa apua palveluiden korkean hinnan vuoksi. Markkinoistumisen seurauksena sosiaalityöntekijät joutuvat työssään tekemään eettisesti arveluttavia päätöksiä. Eettistä kuormaa lisäävät vaativan ihmissuhdetyön lisäksi suuret asiakasmäärät, taloudelliset priorisoinnit sekä taloudellisuuden ja tehokkuuden vaateet. Sosiaalityöntekijät kuvaavat, ettei lapsen kuulemiseen ja näkemiseen ole aikaa ja se koetaan eettisesti haastavaksi. (Emt., 78-79.) Carey (2019, 282-283) nostaa kolme eettistä ristiriitaa lastensuojelupalveluiden markkinoistumisessa. Ensinnäkin: lastensuojelu on näennäismarkkinoita, joissa lapsi nähdään palvelun kuluttajana, vaikka hänellä ei tosiasiallisesti ole mahdollisuuksia ja kykyä tehdä valintoja omasta sijaishuollosta tai lastensuojelun palveluista. Toiseksi: on näyttöä, että hinta ohjaa sosiaalityöntekijän valintoja enemmän kuin lapsen hoidon ja kuntoutuksen tarve. Kolmantena: sosiaalityön eettiset lähtökohdat eli sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo ovat vaarassa palveluiden markkinoistumisessa. Kaiken kaikkiaan erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset ja nuoret, kuten ilman vanhempia maahan tulleet turvapaikanhakijat, ovat erityisessä riskissä lastensuojelupalveluiden markkinoistuessa. Eettisiä riskejä lisää myös mahdollisuus korruptioon ja taloudelliseen opportunistisiin. (Emt.) Juhila (2009) nostaa tehokkuuden ja tuloksellisuuden rinnalle myös selontekovelvoitteen yhtenä eettisenä haasteena New Public Managementin innoittamassa sosiaalityössä. Sosiaalityöllä on aina selontekovelvoite suhteessa sosiaalityön asiakkaisiin, mutta myös organisaatiolle ja viime kädessä yhteiskunnalle. Lisääntynyt selvitystyö nähdään olevan pois asiakastyöstä. Sosiaalityön asiakkailta on tosiasiallisesti vain hyvin vähän mahdollisuuksia toimia sosiaalityössä asiakkaina ja valita palvelunsa. Avusta ja palveluista kieltäytymiselle ei ole vaihtoehtoja, ellei ole paksua rahapussia ja tätä ei aina sosiaalityön asiakkailta ole. Sosiaalityö ei ole joko tai tilanne, vaan usein haastava monitulkintainen kudelma, joka vaatii aina eettistä arviointia. (Emt., 296–312.)

Gupta (2018, 3) väittää, että Iso-Britanniassa toteutettu uusliberalistinen talouskuripolitiikka on leikannut perheiden palveluita ja sosiaalietuuksia sekä lisännyt asunnottomuutta. On myös näyttöä, että lastensuojelumäärät ovat korkeammat asuinalueilla, joihin ei ole panostettu vaan joissa palveluista on leikattu. Lisäksi on näyttöä, että köyhyys ja köyhyyden mukanaan tuoma stressi lisäävät lastensuojelun toimenpiteitä perheessä. Uusliberalistinen politiikka on vienyt palvelut suuntaan, jossa painopiste on lastensuojelussa eikä ongelmien ennaltaehkäisyssä. Tämä on tuonut mukanaan sen, etteivät perheet uskalla hakea apua ajoissa, koska pelkona on lastensuojelun raskaat toimenpiteet, kuten huostaanotto. (Emt., 2-4.) Nordbergin (2018, 126-127) mukaan New Public Management -ajattelu on muokannut myös suomalaista sosiaalityötä. Sosiaalityön etiikan näkökulmasta ongelmallista ovat uudet vaatimukset, kuten tehokkuuden ja teknisen osaamisen lisääntyminen. Lisäksi julkisen sektorin pirstaloitumisen nähdään vaarantavan sosiaalityön etiikkaa. (Emt., 126-127.) Lapinleimun (2015, 73-79) mukaan lastensuojelussa on varsin haastavaa arvioida sitä, miten tuloksellista työ on lapsen näkökulmasta. Lapselle ja vanhemmalle tuloksekas työ voi olla aivan eri asioita, etenkin kun työssä on vahvasti läsnä kontrolli ja julkisen vallan käyttö. Markkinoistumisen aiheuttamat seuraukset lastensuojelulle ovat pääasiassa negatiivisia. Positiivisina muutoksina nähdään muun muassa ammattilaisten kapeampi erikoistuminen ja työn eriytyminen pienemmiksi osa-alueiksi, jonka työntekijät kokevat nostavan työn laatua. Tiukentuneiden dokumentaatiovaatimusten puolestaan koetaan lisäävän laatua ja asiakkaiden etua. Eikä sosiaalityöntekijän vaihtuminen aina ole asiakkaan näkökulmasta huono asia paremman asiakassuhteen saamiseksi. (Emt., 73-79.) Banks (2011, 17) näkee, että eettisen keskustelun tulisi olla myös poliittista. Sosiaalityön ollessa yhtä aikaa ammatti ja liike, joka on kriittinen, sortoa vastustava, rakenteellinen ja radikaali. Sosiaalityöntekijöiden on pidettävä kiinni halustaan puhua ja toimia sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vuoksi yhdessä asiakkaiden kanssa. Erityisen tärkeää tämä on uusliberalistisessa politiikassa, jossa on pystyttävä kriittisyyteen ja kyseenalaistamiseen, eikä vain ohjeiden noudattamiseen. (Emt., 17-19.)

4 TUTKIELMAN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimustehtävä

Heinon, Porkon ja Erikssonin (2018, 4) mukaan lastensuojelupalveluiden tuottamisessa on viimeisen 40 vuoden aikana tapahtunut merkittävä muutos. On siirrytty julkisista palveluista voimallisesti yksityisiin palveluihin. Tutkimustehtävänä on selvittää miten markkinoistuminen vaikuttaa lastensuojelun sijaishuollon sosiaalityöhön.

Tutkimuskysymykset

1. Mitä uusi julkisjohtamisen malli, New Public Management, tarkoittaa lastensuojelun sosiaalityön kontekstissa?
2. Miten markkinoistuminen toimii lastensuojelun sijaishuollon palveluissa?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jossa laajasta tutkimusaineistosta pyritään tarjoamaan yhteenveto, yleiskatsaus ja tiivistelmä tietystä aihepiiristä. Kirjallisuuskatsaus on yksinkertaistettuna tutkimus olemassa olevista tutkimustuloksista (Kallio 2006, 19-27.) Menetelmästä käytetään vaihtelevasti myös termejä systemoitu kirjallisuuskatsaus, tutkimuskatsaus, review-tutkimus sekä meta-analyysi (Kallio 2006, 19).

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta lisää työn läpinäkyvyys ja tarkkuus. Katsausta hyödyntävien tahojen on nähtävä millaisen prosessin tuloksena tutkija on päässyt esitettyihin johtopäätöksiin. Näin tutkimusta voidaan arvioida kuten mitä muuta tutkimusta. (Haverinen & Koivisto 2006, 112; Torraco 2014, 361.) Salminen (2011, 6-7) jakaa kirjallisuuskatsaukset kolmeen eri tyyppiin, jotka ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. Yleisimmin käytetty tyyppi on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, joka on luonteeltaan yleiskatsaus ilman tiukkoja sääntöjä. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus pyrkii tiivistämään esiin tietystä aiheesta oleellisimman tiedon. Meta-analyysi voidaan jakaa vielä kahteen eri tyyppiin eli kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen meta-analyysiin. Kvalitatiivisen meta-analyysin tavoitteena on yhdistellä samaa aihetta käsittelevät tutkimukset, joista voidaan nostaa esiin tutkimuksia yhdistäviä ja erottavia tekijöitä.

Kvantitatiivinen meta-analyysi pyrkii antamaan suuresta aineiston määrästä numeraalisia vastauksia. (Emt., 6-9.)

Tähän tutkielmaan valitsin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmän, joten palataan vielä tarkemmin siihen. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus pyrkii laajoihin tulkintoihin ja luokitteluihin tutkittavasta ilmiöstä. Se hyödyntää laajoja aineistoja ja aineistojen valintaa eivät rajaa tarkat metodiset säännöt. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkimuskysymykset eivät ole niin tarkkarajaisia kuin muissa kirjallisuuskatsauksien tyypeissä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus jakautuu vielä kahteen erilaiseen tyyppiin eli narratiiviseen ja integroivaan katsaukseen. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on antaa aiheesta laaja kuva, eikä se ole niin analyttinen kuin integroivan kirjallisuuskatsauksen oletetaan olevan. Integroiva kirjallisuuskatsaus pyrkii käsittelemään aihetta monipuolisemmin, tuottamaan uutta tietoa sekä arvioimaan aineistoa kriittisesti. (Salminen 2011, 9-15.) Knafli ja Whittmore (2005, 549-552) korostavat, että integroivassa kirjallisuuskatsauksessa tulee aineiston hakuprosessi, käytetyt hakusanat ja hakualustat ja mahdolliset muut aineiston hakumenetelmät kuvata tarkasti. On myös esitettävä valitun aineiston sisäänotto ja ulossulkukriteerit. Integroivan kirjallisuuskatsauksen sisältäessä erilaisia tietolähteitä se myös mahdollistaa aiheen laajan tarkastelun. Kääntöpuolena on, että erilaisten tutkimusten yhdisteleminen on haastavaa niiden mittareiden, moninaisuuden ja luotettavuuden vaihteluiden vuoksi. (Emt.)

Haverisen ja Koiviston (2006, 112) mukaan parhaimmillaan kirjallisuuskatsauksia voidaan käyttää esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten käytäntöjen kehittämiseen, kouluttajille koulutusmateriaaliksi ja päättäjille taustaksi yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Leeuwen ja McNessin ja Crispin ja Stagnittin (2008) mukaan selvää kuitenkin on, että tutkijoiden ja tutkimuslaitosten ei pidä olettaa, että tutkimustulokset itsestään riittävät muuttamaan käytäntöjä tai yhteiskuntaa. Tarvitaan jatkuvaa vuorovaikutusta tiedeyhteisön, työelämän ja politiikan välillä. Torraco (2014, 358) huomauttaa, että kirjallisuuskatsauksen tavoitteena voi myös olla kirjoittajan kiinnostuksesta oppia lisää tutkittavasta aiheesta. Tavoitteena voi myös olla tarkastelu tutkittavaan teemaan kirjallisuuskatsauksen kautta. Tämän kirjallisuuskatsauksen tehtävä on tutkimuskysymyksiin vastaamalla oppia ja ymmärtää markkinoistuneita lastensuojelupalveluita ja saada kokonaisvaltaisempaa ymmärrystä aiheesta.

4.3 Aineiston keruu

Aloitin tutkielman aineiston keruun lokakuussa 2020. Jotta hahmottaisin paremmin, onko aihetta tutkittu tai onko aiheesta tarjolla tutkimuksia, tein satunnaisilla sanoilla hakuja Andor-tietokantaan. Tämä laeva haku antoi ymmärtää, että aihetta on tutkittu ja vahvasti kiinnostusta aihetta kohtaan. Päätin rajata tutkimukset vain eurooppalaisten valtioiden alueilla tehtävän sosiaalityön ja sosiaalipalveluiden tarkasteluun. Muina sisäänottokriteereinä olivat vertaisarvioitu tutkimus; englannin kieli; artikkeli, joka oli julkaistu vuoden 2000 jälkeen; ja joka vastasi tutkimuskysymyksiini. Tutkimusten sisäänotto- ja poissulkukriteerit esitän seuraavassa taulukossa (Taulukko 1.)

Taulukko 2. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Käsittelyssä eurooppalainen valtion alueella tehty sosiaalityö/sosiaalipalvelut	Käsittelyssä muu kuin eurooppalainen valtion alueella tehty sosiaalityö/sosiaalipalvelut
Tutkimus on julkaistu vuoden 2010 jälkeen	Tutkimus on julkaistu ennen vuotta 2010
Vertaisarvioitu tieteellinen tutkimusartikkeli	Väitöskirjat, kirjat, ei vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli, mielipidekirjoitukset
Tutkimuksessa käsitellään lasten- ja perheiden palveluita/sosiaalityötä	Tutkimuksessa käsitellään muita kuin lasten- ja perheiden palveluita/sosiaalityötä
Englanninkielinen artikkeli	Muu kuin englanninkielinen artikkeli
Artikkeli on maksuton	Maksumuurin takana oleva artikkeli

Varsinaisen tiedonhankinnan tein Andor-, Social Services Abstracts (ProQuest) -tietokannoista sekä Google scholarista. Laitoin hakukoneissa tarkennettuun hakuun heti artikkelit, vertaisarvioidut ja vuoden 2010 jälkeen julkaistut artikkelit. Asettamani vaatimukset artikkeleille vaati useampien hakutoimintojen käyttämistä. Valitsin artikkelit lukemalla otsikon ja kiinnostavimmista myös tiivistelmän. Jos artikkeli sopi tutkimuksen sisäänottokriteereihin, se pääsi mukaan tutkimukseen.

Andor-tietokannasta hakusanoilla *child welfare AND New Public management AND social work* löytyi kolme tutkimukseen sopivaa artikkelia: Big Business in a Thin Market: Understanding the Privatization of Residential Care for Children and Youth in Sweden, New public management and information communication technology: Organisational influences on frontline child protection practice ja The Iron Cage of Leadership - the Role of First-Line Managers in Child Welfare -artikkeli. Andor-tietokannassa haulla *Child care AND liberal OR social work OR NPM* löytyi kaksi tähän tutkimukseen sopivaa artikkelia: The marketisation of care: Rationales and consequences in Nordic and liberal care regimes -artikkeli ja Financial Responsibilisation and the Role of Accounting in Social Work: Challenges and Possibilities. ProQuest (PQ) Social Services Abstracts -tietokannasta tein eniten hakukokeiluja. Hakusanoilla *social work, new public management, child care* sanoilla löytyi rajattuna kaksi artikkelia, jotka hyväksyin tutkimukseen. Ne olivat The Influence of New Public Management in Child Protection in Sweden ja 'Care Matters' and the privatization of looked after children's services in England and Wales: Developing a critique of independent 'social work practices' -artikkelit. Hakusanoilla *noft(social work) AND noft(child care) AND noft(new public management)* löytyi Impression management in the market for residential care for children and youth in Sweden -artikkeli. Google scholar -hakukone oli viimeinen, jota käytin. Halusin hakea suoraan Norjan ja Tanskan lastensuojelua käsitteleviä artikkeleita. Tanskan lastensuojelua käsitteleviä artikkeleja en löytänyt Google scholar- enkä Andor -hakukoneista. Google scholar -hakukoneesta hakusanoilla *New public management AND children's services AND Norway* löysin New public management and practitioner autonomy in children's services in Norway and Wales: views from the frontline -artikkelin.

Kaikista tietokannoista tarjottiin verrattain paljon Uudessa-Seelannissa tehtyjä tutkimuksia, joten päädyin poikkeamaan sisäänottokriteereistä ja ottamaan yhden Uudessa-Seelannissa tehdyn tutkimuksen mukaan tähän tutkimukseen. New public management and information communication technology: Organisational influences on frontline child protection practice -artikkelin tutkimus on aiheeltaan universaali, eikä käsittele yhden valtion alueella tehtävää sosiaalityötä tai sosiaalipalveluita, joten se sopii tähän tutkimuskokonaisuuteen.

Tähän tutkimukseen valikoitui kaiken kaikkiaan kymmenen vertaisarvioitua tutkimusartikkelia. Valikoidut artikkelit olivat laadullisia eli kvalitatiivisia tutkimuksia, yhtä artikkelia lukuun ottamatta. What is the Best Outsourcing Strategy? Nonlinear Association between the Outsourcing Degree of Institutional Care and the Cost of Substitute care in Child

Welfare within Finnish Municipalities -artikkeli oli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusartikkelien tekijät, tutkimuksen tarkoitus, menetelmä ja kohderyhmä sekä keskeisimmät tulokset esitellään alla olevassa taulukossa (Taulukko 3.).

Taulukko 3. Tutkimusartikkelit

	Tutkimuksen tekijä(t), nimi ja julkaisutiedot	Tutkimuksen tarkoitus	Menetelmä ja kohderyhmä	Keskeisimmät tutkimustulokset
1.	Brookfield, C. & Djupvik, A. & Ekeland, T. & Myklebust, V. & Pithouse, A. & Rees, A. (2019) New public management and practitioner autonomy in children's services in Norway and Wales: views from the frontline. <i>European Journal of Social Work, 22(4), 377-391.</i>	Vertailla Norjan ja Walesin lastensuojelussa ja perhepalveluissa toimivien sosiaalityöntekijöiden kokemuksia työn suorittamisesta ja tehokkuudesta.	Kyselyssä oli 40 monivalintakysymystä. Kysymykset painottuivat hallintoon, käytännön työhön käytettävään aikaan sekä työn autonomia suhteesta työtyytyväisyyteen. Erityisesti painotuksena oli NPM (New Public Management) ja autonomia.	Sekä norjalaiset että walesilaiset vastaajat olivat tyytyväisiä työhönsä ja tapauskohtaisiin hallinnollisiin rutiineihin osana asiakastyötä. Norjalaisilla oli selvästi enemmän vapautta tehdä työtään sekä heillä oli enemmän harkintavaltaa ja mahdollisuuksia asiakastyöhön kuin walesilaisilla sosiaalityöntekijöillä.
2.	Bracci, E. & Chow, D. & Greatbatch D. (2019) Financial Responsibilisation and the Role of Accounting in Social Work: Challenges and Possibilities. <i>British Journal of Social Work, (49), 1582-1600.</i>	Tutkia kirjanpito-tekniikoiden soveltamista ja käyttöä sosiaalityössä talouskuripolitiikan aikana.	Empiirinen tutkimus. Haastattelut sosiaalityöntekijöitä, esimiehiä ja kirjanpitäjiä kolmesta kunnasta Englannissa.	Taloudellista vastuuta on juurrutettu osaksi sosiaalityötä. Osa sosiaalityöntekijöistä hyväksyi taloudellisten elementtien tulon osaksi työtä ja osa vastusti uusliberaalien arvojen ja menetelmien tuloa osaksi sosiaalityötä.
3.	Brottveit, G. & Fransson, E. & Kroken, R. (2015) "A fine balance" -how child welfare workers manage organizational change within the Norwegian Welfare State. <i>Society, Health & Vulnerability, (6:1), 1-12.</i>	Selvittää miten Norjalainen lastensuojelun uudistus (CWR) vaikutti kunnissa työskentelevien lastensuojelutyöntekijöiden työhön ja kuinka cwr-uudistus johti valtakunnalliseen lastensuojelun uudistukseen (NWC).	Yksilö ja ryhmähaastatteluja lastensuojelun uudistuksen (NCW) projektityöntekijöille, kentällä työskenteleville lastensuojelun ammattilaisille sekä asiakkaiden edustajille.	Lastensuojelun ammattilaiset tunnistivat miten ratkaista kunnan ja maakunnan väliset haasteet. Lastensuojelun ammattilaisten aktiivisuus ja asemansa vastustaminen CWR:n aikana johti NWC:n syntymiseen, missä kunnan ja valtion työnjakoa lastensuojelussa pohdittiin uudestaan.

4.	Brennan, D. & Cass, B. & Himmelweit, S. & Szebehely, M. (2012) The Marketisation of care: Rationales and consequences in Nordic and libera care regimes. <i>Journal of European Social Policy</i> , (22:4), 377-391.	Hoivamarkkinoiden diskurssien, prosessien ja tulosten analysointia Ruotsin, Englannin ja Australian vanhushoivan ja lastenhoidon markkinoilla.	Ruotsin, Englannin ja Australian vanhusten hoivan ja lastenhoidon tietokantojen ja päätöksenteon tutkiminen.	Argumentit palveluiden markkinoistumiselle ovat hyvin samankaltaisia, mutta maiden välisissä käytännöissä on eroja. Kasvanut vanhusten hoivan ja lastensuojelun markkinoistuminen ja kuluttaja-ajattelu kasvattaa epätasa-arvoa käyttäjien joukossa.
5.	Höjer, S. & Forkby, T. (2011) Care for Sale: The Influence of New Public Management in Child Protection in Sweden. <i>British Journal of Social Work</i> (41), 93-110.	Keskustella uusi julkisjohtamisen opin (New public management) roolista Ruotsin lastensuojelussa. Analysoida NPM:n vaikutuksista, byrokratiasta ja ammattilaisten roolista roolista kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten kohdalla.	Tiedonhankintaan käytettiin puhelinhaastatteluja kuntien viranhaltijoille, asiakirjojen analysointia, ja puolistrukturoituja haastatteluja. Haastateltavat olivat lastensuojelusta päättäviä viranhaltijoita.	NPM:n logiikka toimii selvästi paremmin politiikan ja päätöksenteon tasolla, kuin kentällä tehtävässä sosiaalityössä, jossa korostuu eettiset ohjeet ja asiakkaan kuuntelu. NPM:n logiikka toimii mm. sopimusten solmimisessa, mutta ei kasvokkaisessa sosiaalityössä.
6.	Lundström, T. & Meagher, G. & Sallnäs, M. & Wiklund, S. (2016) Big Business in a Thin Market: Understanding the Privatization of Residential Care for Children and Youth in Sweden. <i>Social Policy & Administration</i> , (50: 7), 805-825.	Analysoida Ruotsin lastensuojelun laitoshoidon siirtymistä julkisesti hoidetusta palvelusta suurten yhtiöiden hallitsemaksi palveluksi. Analysoida suuryritysten roolia kapeilla lastensuojelun markkinoilla.	Institutionaalinen analyysi. Aineistona viralliset asiakirjat, rekisteritiedot, aiemmat tutkimukset ja tiedotusvälineiden raportit	Päätöksenteon tarkoituksena ei ollut luoda näitä kapeita, hyvin voittoa tuottavia, markkinoita. Muutos on markkinoistumisen seuraus. Yksi osasy muutokseen on ammattimaisten palveluiden tarve vrt. sijaisperheet. Yksityisten palveluiden valvonnassa ja laadussa on ollut ongelmia. Media ja yhteiskunta kritisoiivat suuryritysten motiiveja toimia lastensuojelun bisneksessä.
7.	Lundström, T. & Meagher, G. & Sallnäs, M. & Shanks, E. & Wiklund, S. (2020) Impression management in the market for residential care for children and youth in Sweden. <i>Social Policy & Administration</i> , (2021:55), 82-96.	Analysoida sijaishuoltoa tarjoavien organisaatioiden verkkosivuja ja sosiaalityön julkaisuissa olleita mainoksia. Analysoida millaisia mielikuvia organisaatiot haluavat itsestään luoda.	Teema-analyysi. Aineistona sijaishuoltoa tarjoavien organisaatioiden 23 verkkosivua ja 23 mainosta.	Organisaatiot käyttävät voimavaroja näkyvyyden lisäämiseen niin suurelle yleisölle internetissä, kuin ammattilaisille sosiaalityön julkaisuissa. Mainonta on suunnattu pääasiassa muille kuin palvelun käyttäjille. Organisaatiot esiintyivät sekä itsevarmoina, että puolustautuvina.

8.	Strömberg, A. & Tham, P. (2019) The Iron Cage of Leadership-- the Role of First-Line Managers in Child Welfare. <i>British Journal of Social Work</i> , (50), 369-388.	Kuinka "ensilinjan" sosiaalityöntekijöiden esimiehet näkevät oman roolinsa Kuinka he kokevat alaisten ja organisaation heihin kohdistavat odotukset ja kuinka he pystyvät vastaamaan näihin odotuksiin.	Haastattelututkimus 42:lle "ensilinjan" sosiaalityön esimiehelle.	Alaisten ja organisaation odotukset esimiehille ovat ristiriitaiset. Organisaation vaatimusten ja esimiesten toiveiden ja kunnianhimo eivät sovi yhteen.
9.	Toikko, T. (2017) What is the Best Outsourcing Strategy? Nonlinear Association between the Outsourcing Degree of Institutional Care and the Cost of Substitute care in Child Welfare within Finnish Municipalities. <i>Human service organizations: management, leadership & governance</i> , (41:1), 30-43.	Osoittaa perusteltu mekanismi kuinka ulkoistusaste on yhteydessä lastensuojelun sijaishuollon kustannuksiin kunnissa.	SPSS-tilastotieteen työkalulla ja GraphPad Prisma ohjelmistolla tilastojen luominen ja niiden analysointi. Aineisto haettu Sotkanet-tietokannasta.	Lastensuojelupalveluiden kustannuksissa ei ollut merkittäviä eroja, oliko kunta ulkoistanut kaikki lastensuojelupalvelut, vai tuottiko kunta kaikki palvelut itse. Suurimmat kustannukset syntyivät kunnissa joissa puolet palveluista oli ulkoistettu ja puolet tuotettiin itse. Eroja oli riippuen kunnan koosta.
10.	Webster, M. & McNabb, D. (2016) New public management and information communication technology: Organisational influences on frontline child protection practice. <i>Aotearoa New Zealand Social Work</i> , (28:2), 51-63.	Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden organisaatioiden ympäristön tutkimusta, pääpainona uusi julkisjohtamisen opin (New public management) filosofian ja sen seuraukset työlle.	Scheinin kulttuuridiagnostinen lähestymistapa lastensuojelun sosiaalityötä tekevien parissa.	Sosiaalityöntekijät eivät ole tietojen syöttö operaattoreita, eivätkä tilastotieteilijöitä vaan vastuullisia ammattilaisia. Sosiaalityössä näkyy uuden julkisjohtamisopin vastuullisuusajattelu, jota kannattaisi hyödyntää kaikilla tasoilla, ministeriöstä ruohokuuritasolle.

4.4 Analyysi

Eskolan ja Suorannan mukaan (1998, 277) laadullisen tutkimuksen aineiston analyysillä pyritään tuottamaan uutta tietoa ja selkeyttämään käytössä olevaa aineistoa. Hajanaisesta aineistosta pyritään tiivistämällä luomaan selkeä ja mielekäs synteesi. Sarajärvi ja Tuomi (2018, 258) jakavat laadullisen tutkimuksen analyysin kahteen eri ryhmään. Toinen ryhmä on teoriavetoinen, jossa analyysia ohjaa jokin tietty teoria tai epistemologia. Toinen ryhmä puolestaan on vapaampi soveltamaan monenlaisia analysointitapoja, eikä analyysia ohjaa jokin tietty teoria tai epistemologia. Tähän toiseen ryhmään lukeutuvat muun muassa sisällönanalyysi ja temaattinen analyysi. Analysoin tämän tutkimuksen aineistoa sisällönanalyysin ja temaattisen analyysin avulla. Sarajärven ja Tuomen (2018, 264) mukaan

teemoittelussa on kyse aihepiirin pilkkomisesta ja ryhmittelystä aihepiireihin. Analyysin tavoitteena on löytää tiettyjä teemoja kuvaavia näkemyksiä, lukumäärillä ei ole tässä merkitystä. Teksteistä on pyrittävä ensin löytämään teemat ja sen jälkeen erottelemaan tutkimusongelman näkökulmasta tärkeät teemat. (Eskola & Suoranta 1998, 358.)

Eskola ja Suoranta (1998, 307) muistuttavat, että aineisto on tunnettava perinpohjaisesti ja se on hyvä lukea useampaan kertaan, jotta tutustuu ja pääsee sinuiksi aineiston kanssa. Luin oman aineistoni aluksi silmäillen. Toisella lukukerralla ryhdyin laittamaan tietoja taulukkoon ja paneutumaan erityisesti tutkimusten tuloksiin. Kolmannella lukukerralla luin tekstin yliviiivauskynän kanssa, nostoen sillä esiin teksteistä nousevat teemat. Tai kuten Sarajärvi ja Tuomi (2018, 285) kirjoittivat; teemojen nousu on epämääräinen määritelmä, tosiasiaa tutkija löytää aineistosta teemoja oman ymmärryksensä avulla.

Tutkielman luotettavuuteen vaikuttaa myös englannin kielen kääntäminen suomen kieleen ja riittävä ymmärryksen tieteellisistä englanninkielisistä käsitteistä. Eskola ja Suoranta (1998, 992-94) puhuvat kielen luovan sosiaalista todellisuutta ja merkitystä sekä kielen olevan aina yhteydessä aikaan ja paikkaan. Tämän tutkielman aineiston analyysissä olen käyttänyt apuna Suomi-englanti-Suomi sanakirjaa, Google Lens-mobiiliapplikaatiota, sekä tiukimmissa tilanteissa, joissa oma englannin kielen osaaminen on haastettu, olen käyttänyt ammattitaitoista englannin kielen kääntäjää. Sarajärvi ja Tuomi (2018, 272) huomauttavat, että aineistolähtöisessä tutkimuksessa ja analyysissä on oltava tietoinen omista ennakkoluuloista. Ennakkoluulot eivät saa ohjata analyysiä, vaan analyysin tulisi tulla aineistosta. Tämä voidaan ratkaista kirjoittamalla auki tutkijan ennakkokäsitykset aiheesta ja olemalla tietoinen näistä ennakkoluuloista koko tutkimuksen ajan. (Emt.) Knaflin ja Whitemoren mukaan (2005, 551) aineistoa analysoidessa rehellisyyden on oltava etusijalla, läpinäkyvyyden vuoksi on tunnistettava kilpailevat ja erilaiset selitykset lopputulokselle. Oma ennakkokäsitykseni lastensuojelupalveluiden markkinoistumisesta pohjaa työhöni lastensuojelussa. Työskentelen tutkimuksen tekohetkellä vastaanottotyössä lastensuojelun laitospalveluissa, joissa näen miten paljon lasten ja nuorten sijaishuollossa on käytössä yksityiset palveluntuottajat. Ennakkokäsitykseni on, että lastensuojelupalveluiden markkinoistuminen kasvaa jatkuvasti, yksityiset palveluntuottajat ovat keskittyneet suurille toimijoille ja näillä toimijoilla ei ole yhteiskuntapoliittista toimijuutta, jolla halutaan vähentää lastensuojelun tarvetta.

Teemojen käsittelyyn lähdin tutkimalla taulukon kolme (Taulukko 3.) tutkimustuloksia sekä tutkimusaineiston tekemiäni alleviivauksia. Aineistosta löytyi tutkimuskysymykseni kannalta olennaisia teemoja; uusi julkisjohtamisen oppi (New Public Management, NPM) sosiaalityössä, lastensuojelupalveluiden markkinoistuminen ja sosiaalityön etiikka markkinoistuneissa palveluissa. Palasin tutkimuskysymysten pariin; mitä uusi julkisjohtamisen malli, NPM, tarkoittaa lastensuojelun sosiaalityön kontekstissa ja miten markkinoistuminen toimii lastensuojelun sijaishuollon palveluissa? Keskityn tutkimaan kahta teemaa, joilla vastataan tutkimuskysymyksiin; uusi julkisjohtamisen oppi sosiaalityön kontekstissa ja lastensuojelupalveluiden markkinoistuminen. Lastensuojelupalveluiden markkinoistumisen teemaan alla käsittelem myös sosiaalityön etiikkaa suhteessa markkinoihin. Samasta aineistosta eri tutkimuskysymyksillä on mahdollista nostaa myös muunlaisia teemoja. Huomionarvoista on myös, että aineistosta ei juuri löytynyt käyttäjien eli lasten- ja nuorten asema ja roolia markkinoistuneissa lastensuojelupalveluissa. Jatkossa tässä tutkimuksessa uuden julkisjohtamisen opista, englanniksi New Public Management, käytetään lyhennettä NPM. Lyhenne on laajasti käytössä aineistossa ja siksi on perusteltua käyttää sitä analysoidessa tuloksia. Osassa aineistoa käytetään sekä NPM- että uusliberalismi -käsitteitä. Käytän tuloksissa sitä termiä, mitä aineistossa käytetään.

5 SOSIAALITYÖN ETIIKKA KOETUKSELLA

Suurimmassa osassa aineiston tutkimuksia (Brookfield ym. 2019, Bracci ym. 2019, Brennan ym. 2021, Höjer ym. 2011, Lundström ym. 2016, Webster & McNabb 2016) NPM ja uusliberalistinen politiikka eivät onnistuneesti toimi lastensuojelun sosiaalityössä. New Public Managementin lastensuojelun sosiaalityöhön mukanaan tuomat käytännöt nostavat esiin eettisiä ongelmia. Eettisiä ongelmia ovat muun muassa hallinnollisen työn osuuden nousu asiakastyön kustannuksella (Brookfield ym. 2019, Bracci ym. 2019, Webster & McNabb 2016), se, että kustannusten merkitys sijaishuoltopaikan valinnassa saattaa ohittaa lapsen edun mukaiset arviot (Höjer & Forkby 2011) ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten sivuuttaminen markkinalogiikan tieltä (Lundström ym. 2016, Lundström ym. 2019, Webster & McNabb 2016) Osassa aineistoa (Höjer & Forkby 2011, Lundström ym. 2016, Webster & McNabb 2016) esitettiin, että NPM toimii päätöksenteon ja johdon työn välineenä, mutta ei palvele lastensuojelun sosiaalityön asiakastyötä.

Braccin ym. (2019) tutkimus taloudellisen vastuun juurruttamisesta osaksi sosiaalityötä osoittaa, ettei uusliberalistinen talous vastuun ajattelu istu mutkattomasti osaksi sosiaalityötä. Sosiaalityöntekijöillä oli sekä talous vastuuta hyväksyviä, että vastustavia kantoja. Osa tutkimukseen vastanneista sosiaalityöntekijöistä koki talous vastuun mahdollistavan heille uusia innovatiivisia toimintatapoja, kun taas toiset kokivat talous vastuuta tärkeämpänä yhteisvastuullisuuden ja organisaatioiden joustavuuden. Tutkijat huomauttavat, että vaikka talous- ja kirjanpito vastuulla on haittapuolensa, se voi myös parhaimmillaan vapauttaa sosiaalityöntekijöiden innovaation. (Emt.) Brookfieldin ym. (2012) tutkimus teki vertailua pohjoismaisen korkean verotuksen maiden ja matalan verotuksen maiden kesken. Brookfieldin ym. (2019) tutkimuksen mukaan sekä norjalaiset että walesilaiset sosiaalityöntekijät olivat tyytyväisiä työhönsä ja kokivat hallinnolliset rutiinit osaksi työtä. Norjalaisilla sosiaalityöntekijöillä oli tutkimuksen mukaan selvästi enemmän vapautta työssään ja mahdollisuuksissa puuttua perheiden olosuhteisiin. Norjassa ei tutkimuksen mukaan ole yhtä vahva NPM- orientaatio sosiaalityössä mitä kollegoilla Walesissa on. Brennanin ja tutkijakollegoiden (2012) tutkimuksen mukaan sosiaalipalveluiden markkinoistumista on perusteltu maasta riippuen eri tavalla. Ruotsissa sosiaalipalveluiden markkinoistumista perusteltiin julkisen monopolin haastamisella ja vaihtoehtojen tarjoamisella. Englannissa markkinoistumista on perusteltu palveluiden laajentamisella ja Australiassa puolestaan haluttiin kilpailulla vähentää kustannuksia. Brennanin ym. (2012) tutkimus väittää, ettei Ruotsissa lastensuojelumarkkinat ole vielä laajamittaiset, kun Lundströmin ym. (2016) puolestaan kertovat, että Ruotsissa viimeisen viiden vuoden aikana lastensuojelumarkkinat ovat kasvaneet ja tilaa ovat ottaneet muutamat suuryritykset. Brennan ym. (2012) ja Lundströmin (2016) tutkimusten välissä on neljä vuotta, jonka aikana merkittävä yhteiskunnallinen muutos lastensuojelumarkkinoilla on tapahtunut. Webster ja McNabb (2016,61) osoittivat, etteivät sosiaalityöntekijät ole tilastotieteilijöitä tai tiedon monitoroijia vaan vastuullisia sosiaalialan ammattilaisia, jotka työskentelevät haavoittuvimmassa asemassa olevien perheiden kanssa. Sekä Websterin ja McNabbin (2016), että Höjerin ja Forkbyn (2010) tutkimuksissa esitettiin, että sosiaalityöntekijöiden työhön ei sovellu NPM:n opit, mutta ne saattavat soveltua sosiaalityötä hallinnoiville tahoille, kuten kunnille ja ministeriöille.

Sosiaalityön johtamisen näkökulmaa käsitellään aineistossa vain Thamin ja Strömbergin (2019) tutkimuksessa. Tutkimuksen tuloksien perusteella sosiaalityölle on enenevässä määrin poliittisia ja organisaatorisia vaatimuksia, kuten budjetti ja tulosvaatimuksia, sekä lisääntyntä

kontrollia tehdä hallinnollisia tehtäviä. Näitä voidaan pitää myös NPM:n vaatimuksina. Thamin ja Strömbergin (2019, 383) tutkimuksen perusteella lastensuojelun lähiesimiehet kokevat olevansa enemmän mentori- ja muutosjohtajia kuin hallinnollisia johtajia. Tutkimuksen perusteella ei ole mahdollista samaan aikaan olla sekä hallinnollinen että sosiaalityön sisältötyön johtaja. On siis perusteltua kysyä, että jos NPM:n oppeja halutaan ottaa vahvemmin osaksi sosiaalityötä, mitä se tarkoittaa sosiaalityön johtamiselle. Thamin ja Strömbergin (2019) tutkimustulosten perusteella se tarkoittaa, että sosiaalityön lähiesimiehellä tulee olla vain sosiaalityön työn johtaminen ja hallinnollinen johtaminen, kuten tulosvastuu ja budjetit tulee olla johdettuna toisaalla. Jatkokysymyksenä on esitettävä, onko tämä käytännössä mahdollista.

Webster ja McNabb (2016) nostavat tutkimuksessaan esille, ettei eettinen ja tehokas sosiaalityö ole mahdollista kapean NPM:n ajattelun kautta. Sosiaalityön tavoitteita ei voida saavuttaa ilman toimivaa ja tukevaa työympäristöä ja NPM:n kapea keskittyminen työntekijöiden organisatoriseen vastuuseen ei mahdollista sosiaalityön tavoitteiden toteutumista. Sosiaalityön ytimessä on terapeuttinen asiakastyö, joka mahdollistaa asiakkaiden eheytyksen, stigman poistamisen, voimaantumisen ja yhteisöllisyyden. Sosiaalityö ei ole mahdollista ilman näitä eettisiä arvoja. (Webster & McNabb 2016.) Valittaessa lapselle sijaishuoltopaikkaa, eli lastensuojelun palveluita ostettaessa, näyttää siltä, että markkinalogiikalla on enemmän vaikutusta kuin sosiaalityön ammattietiikalla, jossa korostuu asiakkaiden toiveiden kuunteleminen. Esimerkiksi lastensuojelun sijaishuollon laitospaikkaa valitessa ei aina oteta huomioon lapsen sijaintia suhteessa kotikuntaan vaan sijaishuollon kustannukset, jossa kenties markkinalogiikka ohittaa sosiaalityön etiikan. (Höjer & Forkby 2010.) Lundström ym. (2016) ja Toikko (2017) toteavat tutkimuksissaan kuinka usein lastensuojelupalveluiden ostopäätökset tehdään kiireessä. Kiireettä tehty päätös voi Toikon (2017) tutkimuksen mukaan myös nostaa sijaishuollon kustannuksia, kun kiireellisessä tilanteessa ei voida neuvotella palveluntuottajan kanssa hinnasta.

Aineistosta on nähtävissä myös sosiaalityöntekijöiden vastarintaa NPM-käytänteitä vastaan. Brottveit (2015) tutki tutkijakollegoiden kanssa, miten norjalaiset sosiaalityöntekijät hallitsivat organisaatiomuutoksen, joka on ristiriidassa sosiaalityöntekijöiden näkemyksen ja etiikan kanssa siitä, mikä on paras tapa hoitaa lastensuojelua. Tutkimuksen mukaan muutos hallinnolta tuleviin ohjeisiin saatiin sosiaalityöntekijöiden protestoinnin kautta. Tutkijan muistuttavat, että sosiaalityöntekijöiden tehtävänä on varmistaa haavoittuvimmassa asemassa olevien

asiakkaiden oikeudet, mikäli ne ovat ristiriidassa hallinnosta tulevien ohjeiden kanssa. (Emt.) Braccin ym. (2019) tutkimuksen mukaan osa etulinjan sosiaalityöntekijöistä ei hyväksy uusliberalistista talousajattelua osana sosiaalityötä ja pyrkivät löytämään uusia tapoja tehdä työtä eettisesti kestäväällä tavalla. Osa puolestaan ei oman urakehityksen vuoksi halua vastustaa uudistuksia. (Emt.)

5 SOSIAALITYÖNTEKIJÄ MARKKINOIDEN ASIAKKAANA

Markkinoistuminen näyttäytyy aineiston tutkimusten valossa toimivan huonosti lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluissa. Markkinoistuminen ei ole tuonut odotettuja säästöjä tai laadun parantumista (Höjer & Forkby 2011, Toikko 2017). Markkinalogiikka, jossa palveluiden käyttäjä on asiakas, ei aineiston pohjalta ole lastensuojelussa toimiva lähtökohta (Lundström ym. 2019, Brennan ym. 2012). Lastensuojelun sijaishuollon palveluita markkinoidaan ensisijaisesti sosiaalityöntekijöille eikä käyttäjille, mikä on ristiriidassa uusliberalistisen ajatuksen kanssa siitä, että markkinoilla asiakas valitsee oman palvelunsa (Lundström ym. 2019).

Brennin ja tutkijakollegoiden (2012) tutkimuksen mukaan uusliberaalia talousajattelua on tuotu osaksi sosiaalipalveluita perusteluina asiakkaiden valinnanvapaus palveluista ja kustannustehokkuus. Tavoitteena on ollut lisätä asiakkaiden osallisuutta korostamalla asiakkaan valintaa kuluttajina ja luomalla mahdollisimman tehokkaat markkinat, jotka säästävät verovarojen käyttöä. Tutkimuksen mukaan ei kuitenkaan ole olemassa näyttöä, että lastensuojelupalveluiden laatu olisi kasvanut ja hinnat laskeneet markkinoistumisen myötä. Lisäksi on huomattava, että sosiaalipalveluissa kuluttajamarkkinat eivät toimi, sillä kaikilla ei ole samaa kykyä ja ymmärrystä tehdä päätöksiä tai yhtäläistä tietoa ja resursseja. Kuluttajamarkkinat palvelevat niitä joilla on käytössä enemmän resursseja ja jotka pystyvät navigoimaan järjestelmässä. (Brennan ym. 2012.) Näistä ongelmista huolimatta kaikissa Brennanin ym. (2012) tutkimuksen tutkimuskohteen maista, Englanti, Ruotsi ja Australia yhä enemmän omaksuvat valinnanvapauden politiikkaa.

Toikko (2017) pyrki tutkimuksessaan selvittämään ulkoistettujen lastensuojelun laitospalveluiden kustannuksia. Toikon tutkimuksen perusteella ei ole näyttöä taloudellisesta hyödystä riippumatta siitä onko kunta ulkoistanut kaikki, vai ei juuri lainkaan lastensuojelun

laitospalveluita. Pienissä kunnissa kustannukset nousivat, mikäli kunnassa oli yli 50 prosenttia ulkoistettuja palveluita. Suuremmissa kunnissa kustannukset nousivat mikäli 25 prosenttia palveluista oli ulkoistettu. Tutkimustulokset viittaavat siihen, että mitä enemmän kunta on ulkoistanut palveluita, sitä enemmän heillä on neuvotteluvaraa palveluiden hinnasta ja yksikköhinta näin laskee. Tutkimustulos ei tue markkinoinnin ideologiaa, että ulkoistetut palvelut olisivat automaattisesti halvempia. Kunnat jotka pystyvät optimoimaan ulkoistukset saattavat hyötyä niistä eniten. (Toikko 2017) Toikko (2017) tunnistaa tutkimuksen heikkoudet, aineistosta ei voida tehdä suoria päätelmiä yksittäisten kuntien valinnoista vaan tutkimus antaa pikemminkin vain yleistasolla viitteitä siitä, miten kustannukset ovat linkittyneet ulkoistusprosentteihin. Höjerin ja Forkbyn (2010, 106) osoittivat tutkimuksessaan, että ulkoistaminen on tuonut kuntiin uudenlaisia kustannuksia, jotka liittyvät sijaishuoltopalveluiden oston, kontrollointiin ja hallinointiin.

Lundströmin ym. (2019) tutkimuksen mukaan lastensuojelupalveluiden markkinointi on osoitettu ensi sijassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöille, ei lastensuojelun asiakkaille. Tutkimuksen (emt.) mukaan lastensuojelun sijaishuollon markkinoinnissa voittoa tavoittelemattomat toimijat korostavat arvojen ja sosiaalisen vastuun kautta. Voittoa tavoittelevat toimijat korostavat markkinoinnissa kustannustehokkuutta, valinnanvapautta ja palveluiden laadun parantumista. Tämän lisäksi voittoa tavoittelevat toimijat markkinoivat itseään sosiaalisella oikeudenmukaisuudella, erottaen itsensä yleisestä mielikuvasta raha-ahneina toimijoina. Lastensuojelupalveluissa niin sanottu palvelun loppukäyttäjä harvoin on tekemässä päätöstä sijaishuollon palveluista. (Emt.) On siis turvallista sanoa, ettei kuluttaja ajattelu toimi lastensuojelussa, sillä lastensuojelupalveluiden käyttäjä, lapsi tai nuori, eivät tee palvelun ostopäätöstä, vaan sen tekee sosiaalityöntekijä, yhdessä tai erikseen lapsesta/nuoresta. Lundströmin ym. (2019) sekä Höjerin ja Forkbyn (2010) tutkimusten mukaan sosiaalityöntekijät ovat haastavassa tilanteessa, kun lastensuojelupalveluista on heille tarjolla vähän tai vääränlaista informaatiota.

Lundströmin ja tutkijakollegoiden (2016) tutkimuksen mukaan tuottoisat lastensuojelupalvelut Ruotsissa ovat muutaman suuryrityksen vallassa. NPM:n innoittamana kunnat ovat ulkoistaneet palveluitaan ja mahdollistaneet voittoa tavoittelevien toimijoiden tulon sosiaalipalveluiden markkinoille. Alkujaan muutos mahdollisti pienille yrityksille toimintaedellytyksiä, mutta kehityssuunta on ollut, että suuryritykset ostivat pienet toimijat ja toiminta on keskittynyt muutamalle isolle toimijalle. Tutkimuksen mukaan tämä ei koskaan

ollut itsetarkoitus, mutta tehtyjen toimenpiteiden tulos. (Emt.) Alla olevassa taulukossa (Taulukko 4.) yhteenveto tuloksista.

Taulukko 4. Yhteenveto tuloksista

NPM lastensuojelun sosiaalityön kontekstissa	Markkinoistumisen toimiminen lastensuojelun sijaishuollon palveluissa
Sijaishuoltoapaikan valinnassa talousvaikutukset ohittavat lapsen edun puntaroinnin.	Sosiaalityöntekijällä vajavaiset tai väärät tiedot sijaishuoltoapaikoista.
Lapset eivät ole markkinoistuneissa sijaishuoltopalveluissa asiakkaan asemassa, kuten vapailla markkinoilla ajatellaan.	Sijaishuoltoapaikan markkinointi kohdennettu sosiaalityöntekijöille, ei lapsille, nuorille tai heidän perheilleen.
Hallinnollisen työn lisääntyminen asiakastyön kustannuksella.	Kustannukset eivät ole automaattisesti laskeneet, osin jopa nousseet.
Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten sivuuttaminen markkinoiden tieltä.	Palveluiden laatu ei ole parantunut.
NPM-menetelmien tuominen sosiaalityöhön luo vastarintaa sosiaalityöntekijöissä.	NPM-menetelmät sopivat politiikan ja johtamisen välineiksi, ei sosiaalityön asiakastyöhön.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Uusliberaalin politiikan paradoksi sosiaalityössä on, että se näyttäisi kaventavan sosiaalityöntekijöiden vapautta, vaikka uusliberalistisen ideologian ydin on lisätä “asiakkaiden vapautta valita”. Uusliberalistinen politiikka on vuosikymmeniä tullut osaksi sosiaalityötä pieni pala kerrallaan. Pisimmälle sosiaalityön markkinoistumisessa on menty Iso-Britanniassa, mutta myös Suomessa on markkinoiden hoidettavaksi annettu muun muassa lastensuojelun sijaishuollon laitospalvelut ja vanhusten hoivan palvelut. Lähdeaineisto kuvasi muutosten olevan eri maissa eri tahtisia, mutta samansuuntaisia. Perusteluina kaikkialla olivat lähes samat eli kunnat haluavat säästää rahaa ja ulkoistamalla nähdään pääsevän tavoitteeseen. Tutkielmassa tahattomasti korostuu suomalaisen ja Iso-Britannian järjestelmän vertailu johtuen heidän pitkälle viedystä uusliberalistisesta politiikasta ja runsaasti tarjolla olleesta lähdemateriaalista.

Lastensuojelun sijaishuollon laitospalvelut markkinoistuvat ja keskittyvät yhä enemmän muutamille isoille toimijoille. Palvelut ovat tuottajille erittäin tuottoisia ja suuret yritykset oletettavasti myös panostavat kilpailutuksien voittamiseen. Onkin kysyttävä vastaako sosiaalityön koulutus ja osaaminen palveluiden hankintaosaamiseen? Onko sosiaalityöntekijöillä ja kuntien viranhaltijoilla sellaista kilpailuttamisen osaamista missä keskiössä on lasten oikeudet talouden sijaan?

Sosiaalityön lähtökohtana on aina eettinen arviointi ja työote. Etiikka ei sosiaalityössä ole päälle liimattua vaan elää jokaisessa työpäivässä, jokaisessa työtehtävässä. Sosiaalityön etiikka velvoittaa meitä muun muassa kuuntelemaan asiakkaan toiveita palvelun suhteen. Tutkielman lähdeaineistossa nostettiin esille useaan otteeseen, että sosiaalityön etiikka on vaarassa liiallisessa markkinoistumisessa. Sosiaalityö on haastavaa vuorovaikutustyötä, jossa on voimakkaita kontrollin elementtejä, jotka eivät istu mutkattomasti uusliberalistiseen politiikkaan. Erityisesti lastensuojelun sosiaalityössä, jossa käytetään suurinta valtaa mitä viranhaltijalle on voitu lapsen ja nuoren elämästä antaa, on aina punnittava tekoja eettisestä näkökulmasta. Poikkeuksetta kaikki tämän tutkielman aineistolähteet nostivat esille, että sosiaalityön etiikka on markkinalogiikkaa merkityksellisempää työn onnistumisen kannalta. Aineiston perusteella voidaan sanoa, että asiakkuus ei sosiaalityössä toteudu kuten sen on uusliberalistisessa markkinalogiikassa ajateltu toteutuvan. Erityisesti lastensuojelun sosiaalityössä sijaishuollon palveluiden asiakas, lapsi ja nuori, eivät ole kyvykkäitä itse tekemään ostoratkaisuja sijaishuoltopaikastaan. Markkinoiden asiakas on tosiasiallisesti kunnan viranomaisen eli sosiaalityöntekijä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijän osaamisena on siis n kyky ostaa palveluita markkinoilta. Työ on erityisen vaativa, sillä sosiaalityöntekijä tekee lapsen ja nuoren elämän tärkeimpiä päätöksiä, päätöstä siitä, mihin ja mistä paikasta tulee lapsen ja nuoren koti. Voidaan siis sanoa, että lastensuojelun sijaishuollon markkinat ovat markkinat kunnille, eikä markkinalogiikka käyttäjän asiakkuudesta toteudu. Aineiston perusteella lastensuojelun markkinoistuminen ei ole hillinnyt kustannuksia, joten se ei ole toiminut kuten uusliberalistinen ideologia on sen odottanut toimivan. Lastensuojelun sijaishuolto on yhteiskunnallinen toimi, joka puuttuu lapsen ja nuoren perusoikeuksiin, joten on selvää, ettei se toimi markkinalogiikan mukaan.

New Public Management ja uusliberalistinen politiikka lähtevät siitä oletuksesta, että markkinat toimivat paremmin kuin julkiset palvelut. Tämä ei kuitenkaan ole lastensuojelun sijaishuollon kohdalla mennyt näin. Meillä on vakavia puutteita muun muassa lastensuojelun

laitospalveluiden laadussa ja laadun valvonnassa. Tämä valvonta on kuntien ja viranhaltijoiden tehtävä, niiden, jotka palvelua ostavat. Voidaan siis perustellusti kysyä, toteutuuko viranomaisten määrittelemät lastensuojelun laatuksiteerit todellisuudessa, kun muun muassa apulaisoikeuskansleri varoittaa vakavista puutteista lastensuojelussa. Omassa työssä näen talouden raamit niin arkisena osana työtä, etten osaa niitä enää edes kyseenalaistaa tai pitää eettisenä ristiriitana. Uusliberalistinen talouspolitiikka-ajattelu on läpileikannut koko sosiaali- ja terveystalouden, koska olemme antaneet niin tapahtua. Onkin kysyttävä, olemmeko käyneet tästä muutoksesta yhteiskunnallista keskustelua ja hyväksyneet tämän vallalla olevaksi toimintatavaksi. Sijaishuollon kustannukset katetaan kuitenkin verovaroin ja sijoituspäätökset tehdään kunnissa virkavastuulla. Haluammeko siis todella, että haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten palvelut ovat markkinoilla? Pystymmekö kaiken tämän näytön perusteella luottamaan näihin markkinoilla toimiviin palveluihin?

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia lasten ja nuorten asemaa markkinoistuneissa lastensuojelupalveluissa. Miten lapsen ja nuoren ääni tulee kuuluviin markkinoistuneessa lastensuojelun sijaishuollon kentässä? Olisi myös tärkeä tutkia, miten suomalaiset sosiaalityöntekijät kokevat lasten sijoittamisen toisella paikkakunnalle palveluiden puutteen vuoksi, Miten paljon sosiaalityöntekijät punnitsevat kotipaikkakunnan ja siellä olevien siteiden merkitystä sijaishuoltopaikkaa valittaessa? Tätä keskustelua en huomaa juurikaan käytävän niiden lasten sijoitusten kohdalla, joita työssäni näen. Sijaishuoltopaikkojen uupuminen Tampereella ei mahdollista sijoitusta lähelle kotikuntaan, vaikka se voisi olla lapsen edun mukaista. Tämä on eettinen kysymys, josta tulisi käydä huomattavasti enemmän keskustelua.

LÄHTEET

Aineisto merkitty *merkillä

AVI, Aluehallintovirasto (2021) Tiedote. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69900944> Viitattu 17.2.2021.

Banks, Sarah (2011) Ethics in an age of austerity. Social work and the evolving new public management. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*. Volume 20, Issue 2. 5-23.

*Bracci, Enrico. & Chow, Danny S.L & Greatbatch David (2019) Financial Responsibilisation and the Role of Accounting in Social Work: Challenges and Possibilities. *British Journal of Social Work*, 49, 1582-1600.

*Brennan, Deborah & Cass, Bettina & Himmelweit, Susan & Szebehely, Marta (2012) The Marketisation of care: Rationales and consequences in Nordic and libera care regimes. *Journal of European Social Policy* 22(4) 377-391.

*Brookfield, Charlotte & Djupvik Alf Roger & Ekeland, Tor-Johan & Myklebust, Vidar & Pithouse, Andy & Rees, Alyson (2019) New public management and practitioner autonomy in children's services in Norway and Wales: views from the frontline. *European Journal of Social Work*. DOI: 10.1080/13691457.2019.1693338.

*Brottveit, Gudrun & Fransson, Elisabeth & Kroken, Randi (2015) "A fine balance" -how child welfare workers manage organizational change within the Norwegian Welfare State. *Society, Health & Vulnerability* 6:1, 24777.

Cardy, Simon (2010) "Care Matters" and the privatization of looked after children's services in England and in Wales: Developing a critique of independent "social work practices". *Social Policy* 30(3) 430-442.

Carey, Malcom (2019) Some Ethical Limitations of Privatising and Marketizing Social Care and Social Work Provision in England for Children and Young People. *Ethics and Social Welfare*, 13:3. 272-287.

EOAK/5377/2018. Pöytäkirja. Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin.
<https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/5377/2018> Viitattu 24.1.2021

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino: Tampere.

Eriksson Pia & Heino, Tarja & Porko, Petta (2018) Selvitys yksityisistä lastensuojelun yksiköistä. Työpaperi 21/2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Helsinki

Gupta, Anna (2018) Punishing the Poor? Child welfare and Protection under Neoliberalism. *Social Work and Society*, Volume 16. Issue 2. 1-8.

Haverinen, Riitta & Juha Koivisto (2006) Systemaattiset tutkimuskatsaukset vaikuttavuuden arvioinnin välineenä sosiaalityössä. *Hallinnon tutkimus* (25)3, 108-126.

Heino, Tarja & Hyry, Sylvia & Ikäheimo, Salla & Kuronen, Mikko & Rajala, Rika (2016) Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. HuosTa-hankkeen (2014–2015) päätulokset. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 3/2016.

*Höjer, Stefan & Forkby, Torbjörn (2011) Care for Sale: The Influence of New Public Management in Child Protection in Sweden. *British Journal of Social Work* 41, 93-110.

Juhila, Kirsi (2009) Sosiaalityön selontekovelvollisuus. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön Tutkimuksen aikakauslehti*, 17(4), 296–312.

Jones, Ray (2015) The end game: The marketisation and privatisation of children's social work and child protection. *Critical Social Policy* 35(4), 447-469.

Kallio, Tomi (2006) Laadullinen review -tutkimus metodina ja yhteiskuntatieteellisenä lähestymistapana. Hallinnon tutkimus 2, 18-28.

Kamali, Masoud & Jönsson, Jessica H. (2018) Neoliberalism and social work in the Nordic welfare states. Teoksessa Kamali, Masoud & Jönsson, Jessica H. (toim.) Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges. Routledge: London. 1-23.

Knafl, Kathleen & Whitemore, Robin (2005) The integrative review: updated methodology. Journal of Advanced Nursing 52(5), 546-553.

Kokkonen, Tuomo & Närhi, Kati & Matthies, Aila-Leena (2018) Transformation of the Finnish welfare state. Teoksessa Kamali, Masoud & Jönsson, Jessica H. (toim.) Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges. Routledge: London. 35-45.

Lapinleimu, Henna (2015) Miten markkinoistuminen lävistää lastensuojelua? Sosiaalityöntekijöiden arkikokemuksia tavoittamassa. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto

Lastensuojelulaki (13.4.2007/417) Finlex
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#P13>. Viitattu 22.1.2021

Leeuw, Evelyne de & McNess, Andrew & Crisp, Beth & Stagnitti, Karen (2008) Theoretical reflections on the nexus between research, policy and practice. Critical Public Health, 09581596, Mar2008, Vol. 18, Issue 1.

*Lundström, Tommy & Meagher, Gabrielle & Sallnäs, Marie & Wiklund, Stefan (2016) Big Business in a Thin Market: Understanding the Privatization of Residential Care for Children and Youth in Sweden. Social Policy & Administration Vol 50. No 7 805-825.

*Lundström, Tommy & Meagher, Gabrielle & Sallnäs, Marie & Shanks, Emelie & Wiklund, Stefan (2020) Impression management in the market for residential care for children and youth in Sweden. Social Policy & Administration. 2021:55. 82-96.

Nordberg, Camilla (2018) Social Work restructuring and paradoxes of professional identity in Finland. Teoksessa Kamali, Masoud & Jönsson, Jessica H. (toim.) Neoliberalism, Nordic Welfare States and Social Work: Current and Future Challenges. Routledge: London. 126-136.

Puumalainen, Mikko (2020) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2019. Oikeuskanslerinvirasto: Helsinki. 30-33

Räty, Tapio (2019) Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Edita: Helsinki.

Salminen, Ari (2011) Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

STM (2021) Lasten oikeuksien toteutuminen sijaishuollossa vuosina 2018–2020. Lasten eduskunnan oikeusasiamiehelle tekemien kantelujen näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:6.

Savela, Olli (2015) Minkä kokoinen on julkinen talous? Teoksessa Taimio, Heikki (toim.) Hyvinvointivaltio 2010-luvulla – mitä kello on lyönyt? Raportteja 30. Helsinki: Palkansaajien tutkimuslaitos, 14-34.

*Strömberg, Annika & Tham, Pia (2019) The Iron Cage of Leadership-- the Role of First-Line Managers in Child Welfare. British Journal of Social Work. 50. 369-388.

Särkelä, Riitta (2016) Järjestöt julkisen kumppanista markkinoiden puristukseen: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen muutos sosiaalipalvelujen tuottajana vuosina 1990–2010. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

Taimio, Heikki (2015) Kannattaako julkisten hyvinvointipalvelujen tuotanto ulkoistaa yksityiselle sektorille? Teoksessa Taimio, Heikki (toim.) Hyvinvointivaltio 2010-luvulla – mitä kello on lyönyt? Raportteja 30. Helsinki: Palkansaajien tutkimuslaitos, 58-76.

THL (2019) Tilastoraportti 28/2020 Lastensuojelu 2019.

THL, (2019) Sijaishuollon laatukriteerit. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-laatukriteerit>. Viitattu 16.2.2021

*Toikko, Timo (2017) What is the Best Outsourcing Strategy? Nonlinear Association between the Outsourcing Degree of Institutional Care and the Cost of Substitute care in Child Welfare within Finnish Municipalities. Human service organizations: management, leadership & governance. vol 41 No 1, 30-43.

Torraco, Richard (2005) Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. Human Resource Development Review. Vol. 4. No 3 September 2005. 359-367.

Tuomala, Matti (2015) Julkisrahoitteiset palvelut osana uudelleenjako- ja hyvinvointijärjestelmää: pohjoismainen malli. Teoksessa Taimio, Heikki (toim.) Hyvinvointivaltio 2010-luvulla – mitä kello on lyönyt? Raportteja 30. Helsinki: Palkansaajien tutkimuslaitos, 35-57.

VN (2021) Kansallinen lapsistrategia. Komiteamietintö. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8. Valtioneuvosto.

*Webster, Mike & McNabb, David (2016) New public management and information communication technology: Organisational influences on frontline child protection practice. Aotearoa New Zealand Social Work. Volume 28. No 2.

Yle (2019) Lastensuojelulaitoksissa paljon puutteita ympäri maan: Vetelin nuorisokodille huomautus lääkeasioista. <https://yle.fi/uutiset/3-11011940> Viitattu 24.1.2021